

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Haymo||nis Episcopi Hal-||berstatten[sis] Homiliarum,
nunc sexto || maiori [pro] ante hac unquam dili||gentia
excusarum, || Pars ...**

praeter omnes omnium appendices, accesserunt iam recens homiliae
aliquot piaë, ante hoc tempus excusæ nusquam

Pars Aestivalis

Haimo <Altissiodorensis>

Haimo <Halberstadensis>

Coloniae, 1551

VD16 H 222

Spiritu ambulate, & desideria carnis Gal. 5.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39335

quod supererogauit, reddet ei, quando in iudiciū ueniens, pro maiori labore prædicationis, maiorem retribuet retributionem, dicēs fidei seruo: *Eu-
ge serue bone & fidelis, quia super pauca fuisti fi-
delis, supra multa te constituā, intra in gaudiū do-
mini tui.* Finita autē similitudine, interrogationem scribæ dominus pulcherrime conclusit dicens:

Quis horum triū uidetur tibi proximus fuisse illi, qui incidit in latrones?] Ille uero quod negare non poterat, & quod euidentissima ratio demonstrabat, respondit: Qui fecit misericordiam in illum. Cuius responsionem dominus cōfirmat, adiungens: Vade, & tu fac similiter. Ac si diceret: Sicut Samaritanus alienus natione, proximus factus ē uulnerato homini charitate, ita & tu omnem hominem proximum tuum iudicans, omnia bona quæ potes, quibuscunq; uales impēde, & implesti utiq; charitatē, quæ ad uitā ducit æternā.

**DOMINICA XV. POST PEN-
tecosten. ad Galatas V.**

Fratres, Spiritu ambulate, & desideria carnis non perficietis, &c.

DE hac lectione diuersi doctores nō æqualiter sentiunt, dicentes quidam de spiritu hominis locutum esse hic Apostolū, sicut Cassianus uir prudentissimus in Collationibus patrū: quidam de spiritu sancto, ut beatus Augustinus: quod utrunq; non incongrue neq; contra rectitudinē fidei accipi potest. Dicamus igitur iuxta Cassianum: [Spiritu ambulate.] id est, spiritu ducente uiuite. Quid est ergo spiritus hominis? Principa

litas animæ, quæ & rationabilitas mentis appellatur, per quam possumus cognoscere, quid debeamus appetere & quid evitare. Si, inquit, spū uixeritis, hoc est, si iuxta rationabilitatem & intellectum mentis uixeritis, desideria carnis (id est, desideria carnalis hominis & concupiscentiæ male ac desideria delectationis prauæ) nō perficietis. Quæ sint desideria carnis, in subsequentibus manifestabitur. ¶ Dicamus & alter, sequentes sensum beati Augustini. Notum habetur apud eruditos, spiritus sancto dictante ac reuelante, qui unius substantiæ est cum patre & filio, scripturas sacras conscripserit esse, & omnia diuina eloquia & præcepta, quæ in lege & prophetis atque euangelij gratia continentur, ab illo data esse. ideo dicit Apostolus: [Spiritu ambulate,] hoc est, sicut spiritus sanctus docet ac præcipit in diuinis scripturis, ita uiuite & conuersa mini, ambulantes & crescentes de uirtute in uirtutē, de fide ad spē, de spe ad charitatem, de charitate ad operationem perfectā: quæ si hoc feceritis, desideria carnalis concupiscentiæ nō perficietis.

Caro enim concupiscit aduersus spm, spūs autem aduersus carnē.] Quid est quod dicit, Caro concupiscit aduersus spm, spiritus autem aduersus carnem? Nunquid caro potest aliquid concupiscere, si defuerit spiritus? nunquid probari potest ex corporibus mortuis? Postquam enim spiritum exhalauerint, non solum concupiscere non ualent, sed etiam aliquem usum membrorum per se mouere nō possunt. Carnem ergo appellat carnalem hominem, qui carnalia tantum & temporalia querit, uel carnalem quoque consuetudinem & delectationem. Licet enim caro non ualeat per

se aliquid implere, si defuerit spiritus, tamen quam diu a spiritu uiuificatur, semp contra ire spiritui uidetur, id est, rationabilitati mētis. Quapropter dicit Apostolus, [Caro concupiscit & reli.] Quomodo cōcupiscat caro aduersus spūm, uideamus. Caro desiderat repleti cibus, inebriari, luxuria ri, in omni delectatione manere, quærens semper quod suum est. Ecce quomodo concupiscit caro aduersus spiritum. E cōtra spūs cōcupiscit aduersus carnem, quia ille ditatur ieiunijs, abstinencia, castitate, & his quæ carni contraria sunt. Sed sequendus est semper spūs, quia ille quærit per quod anima uiuit deo. Similiter possumus & de spūsancto dicere. Dum enim carnalis delectatio desiderat transgredi præcepta dei, aduersus spūsanctum concupiscit. Et dum spūs sanctus prohibet in lege & prophetis atq; in euangelio quæ caro desiderat, aduersus illā concupiscit. Vnde subdit Apostolus:

Hæc enim inuicem sibi aduersantur.

Hæc, inquit, id est, caro & spūs, sibi inuicem aduersantur. Sic sibi inuicem contraria sunt caro & spiritus, ut quod uult caro, nō consentiat spūs & quod uult spūs, nō cōsentiat caro: quia caro delectatur seruire uitijs, spiritus autem uirtutibus.

Quod si spū ducimini, non estis sub lege.

Quod si spiritu ducimini, id est, si rationabiliter uiuitis & conuersamini, non estis subiecti legi, sed alieni estis ab ea, nihil ei debentes.

Manifesta autem sunt opera carnis, omnibus in Christum credentibus, maximeq; illis qui spiritalem uitam sectantur & intantum nota sunt illis, ut etiam ab illis se alienos reddant, sci-

entes ga mortē generāt. quæ sunt fornicatio. Fornicatio dicitur a fornicibus, hoc est, a locis theatralibus & lupanaribus, & quæ fornicibus (id est, arcibus) sunt constructa: quæ & arenaria nunc appellantur, in quibus erant meretrices, in quibus commiscebantur spurcissimi quique. Fornicari autem est, cum puellis liberis, cum uidiuis nondū deo sacratis, & cum masculis atque pecudibus, coire.

Immunditia, impudicitia, luxuria. Omnis incontinentia ad libidinem pertinens, immunditia & impudicitia atque luxuria potest appellari, quocumque modo fiat. Luxuria uero est noxius humor superabundans. idolorum seruitus. hoc est, idololatria, quæ tunc temporis pene in omnibus gentibus erat. Possumus & per hoc quod dicit, idolorum seruitus, altiori sensu auaritiā intelligere. unde in epistola ad Colossenses, [ueneficia] sunt malefica, hoc est, maleficæ artes, per quas coguntur sepe miseri amare & amari. unde dicuntur ueneficia, quasi ueneno infecta. [inimicitia] sunt maligne uoluntates. [contentiones] sepe ex superbia procedunt, quia uolunt quidam contendere de questionibus diuinarum scripturarum & etiam humanarum, ut dum illi uictores existunt, glorificetur ab alijs. [æmulatiōes.] Æmulatio est inuidia, de qua legitur, quod æmulantes (hoc est, inuidentes) Ioseph fratres sui, uendiderunt illum. [ira] Ira est grauis commotio animi, & hoc distat inter iratus & iracundum, quia iratus per tempora est, iracundus uero facile irascitur, & semper prout est ad irascendum [rixa] id est, lites & contentiones, quæ plerumque sine causa exurgunt. [dissensioes.] Dissen-

Col. 3

HH ij

fio est discordia, quæ solet oriri inter maritum &
 uxorem, inter fratres quoque atque cõtubernales uel
 commilitones. [sectæ] sunt diuisiones, idem sunt
 & hæreses. Dicuntur autem uel a sequendo, id est,
 diuidendo, eo quod diuidant se a communione
 aliorum, sicut hæretici faciebant, qui ab ecclesie
 unitate se segregabant, de quibus dicit beatus Ioh-
 hannes: Ex nobis exierunt, sed nõ erant ex nobis.
 Veliã a sequendo dinoscitur secta, sicut & hæ-
 reses ab eligendo, eo quod ex multis erroribus unũ
 eligant, & illum sequantur. [inuidiæ.] Inuidia in
 geminam scinditur passionem, cum aut is qui in
 honore est positus, uidens alium ad eum tendere,
 inuidet ei, ne ad eundem possit peruenire honorẽ:
 aut cum aliquis alterius felicitate torquetur, uicẽs
 illum superiorem se. [ebrietates.] Briam genere
 masculino dicimus calicem aptum potationi, a
 quo dicitur ebrietas, quæ est nimia potatio uini.
 [commestationes.] Commestatio dicitur mensæ
 collatio, siue mensæ alternatio. Sunt enim conui-
 uia, quæ celebrantur alternatim, & præparantur
 a socijs per dies & per uices. Sunt alia quæ ex com-
 munionẽ preparantur, quando unus affert panem,
 alius uinum, alius aliud: quæ idcirco appellantur
 commestationes, hoc est, mensæ collationes: quia
 sicut omnes proprijs cibis utuntur & communi-
 bus, ita etiam pro libitu suo unusquisque qui quid
 scurrilitatis & ociositatis ei placet loquitur: ideoque
 uocantur turpia conuiuia. & his similia, quæ
 prædico uobis, sicut prædixi, quoniam qui ta-
 lia agunt, regnum dei non consequentur.

Et his similia, id est, peccata, opera carnis sunt:

quæ opera prædico uobis modo, sicut prædixi. Vbi prædixit: ubi dixit: Non regnet peccatum in mortali uostro corpore [Quonia qui talia] opera [agunt, regnum dei non consequentur] Nō dixit, qui talia egerunt, sed, qui talia agunt, id est, qui in talibus permanent usque ad diem mortis suæ, uitam æternam non possidebunt, sic & dñs dicit in die iudicij reprobis: Discedite a me qui operamini iniquitatē, non qui operati estis, sed qui in peccatis uitam finistis. [Fructus autem spiritus est charitas.] Charitas græcum est, & interpretatur in Latinam linguam dilectio. Dilectio autem dicitur, eo quod duos liget, deum & hominem, uel duos proximos. Quæ merito in numero uirtutum primatum tenet, quia ipsa ligat cæteras uirtutes. Est autem charitas amor & dilectio, qua diligitur deus & proximus, & inimicus etiam, propter deum. Gaudium, id est exhilaratio cordis, & hoc distat inter gaudium & lætitiā, quia gaudium est nimia exultatio cordis & corporis: lætitiā uero est, quæ mediocriter fit solummodo in corde. Pax est requies & tranquillitas siue lenitas mentis, a qua Salomon nomen sumpsit pacificus, eo quod in diebus eius quies data esset illis a prælijs. Longanimitas est perseverantia in bono opere, & tolerantia inter aduersa, unusquisque enim fidelis longanimis debet esse, ut perueniat ad præmium promissum, iuxta quod dominus ait: Qui perseverauerit usque in finem, hic saluus erit. Bonitas, est bona uoluntas. Benignitas, est uoluntas promptissima, moribus & dulci alioquo temperata, inuitans non solum beneuolos ad se diligendos, sed insuper illos qui contrarij uidebantur esse. Vnde dicitur benignus, quasi ual-

Rom. 6

Matt. 7

Matt. 10

HH ij

de nimisq; bonus. [fides] est, qua credimus deum omnipotentem, trinitatem habere in personis, unitatem in substantia, & qua speramus & credimus ea quæ non uidemus. Illarum enim rerum quas uidemus, spes non est, sed illarum quæ necdum uisæ sunt nobis. Verbi gratia: Credimus dominum Iesum Christum pro salute nostra passum esse, & resurrexisse a mortuis, ascendisse ad cælos, uenturum ad iudicium, reddere unicuiq; secundum quod meretur. Fides est & credulitas, qua speramus ea quæ cernimus oculis corporeis. [modestia] est mansuetudo seu lenitas mentis, quæ læsa, non facile irascitur. [continentia] est abstinentia, qua se prohibet homo a coitu, & mulier similiter ab omnibus illecebris. [Castitas] est proprie uirginum. unde dicitur castus. & hoc est inter continentiam & castitatem, quia continentia potest esse conjugatorum, uiduorum & uiduorum, atq; uirginum: castitas uero proprie uirginum est. Aduersus huiusmodi non est lex, id est huiusmodi hominibus talia operantibus, non est lex contraria neq; illis necessaria. etenim alieni sunt ab ea. Quare non est illis lex necessaria aut contraria? Dicit illa: Non adulterabis, non occides. Illi non solum hoc non faciunt, sed etiam seruant castitatem uirginitatis: & non solum ab homicidio se abstinere, sed in super inimicos suos diligunt. Qui autem sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum uitijs & concupiscentijs.

Qui autem sunt Christi, hoc est, qui pertinent ad sortem Christi, uitia & concupiscentias malas in carne sua mortificauerunt. Quot enim peccata a nobis expellimus, tot semper in nobis occidimus: &

Carnem crucifigimus & mortificamus, qñ delectationi prauę & uolūtati peruersę nō consentimus.

DOMINICA XV. POST PENTECOSTEN. Lucę XVII.

In illo tempore Dum iret Iesus in Ierusalem, transibat per mediam Samariam & Galilaam. Et reliqua.

Qui Iudę terrę cōfinia nouit, facile intelligit, qđ pergens dominus Ierusalē ex his locis, in qbus cum supra euāgelista docuisse cōmemorauit, etiā ad literam per mediam Samariam & Galilaā transitum habuit. Et quia propter nos & propter nostram salutem homo factus, nō solū ad se ueni-

entibus regnum dei euangelizabat, sed etiam per diuersa loca pergens, plurimis sanitatē tribuebat.

Et cum ingrederetur quoddā castellum, occurrerunt ei decem uiri leprosi, qui steterunt longe, & leuauerūt uocem, dicentes: Iesu pręceptor, miserere nostri.

Non em̄ prope accedere audebāt, quibus uis si Ies suaderet affectum, lepra tamen prohibebat accessum. Excluebātur em̄ a castris, qui huiusmodi sustinebant passionem. Neq; enim solo uisu uel sermone ab illo se recipere sanitatem du-